

Osobná správa o nešťastí na Mount Evereste

Jon Krakauer

Autor knihy Do divočiny

DO RIEDKEHO VZDUCHU

DO RIEDKEHO
VZDUCHU

Ďalšie knihy
Jona Krakauera:

Island

Eigerské sny

Do divočiny

Osobná správa o nešťastí na Mount Evereste

DO RIEDKEHO VZDUCHU

JON KRAKAUER

Autor knihy *Do divočiny*

Citadella

DO RIEDKEHO VZDUCHU

JON KRAKAUER

Preložené z anglického originálu:

Into Thin Air

Copyright © 1997, 2000 by Jon Krakauer

This translation published by arrangement with Villard Books,
an imprint of Random House, a division of Penguin Random House LLC
All rights reserved.

Všetky práva vyhradené. Táto publikácia ani žiadna jej časť nesmie
byť kopirovaná, rozmnožovaná ani inak šírená bez písomného súhlasu
vlastníka autorských práv.

Slovak Edition © Citadella, 2019

Preklad © Ján Dulla, 2019

Redakčná úprava a korektúry: Janka Oršulová

Grafická úprava a obálka: Citadella

Vydalo vydavateľstvo Citadella v roku 2020

www.citadella.sk

ISBN 978-80-8182-141-7

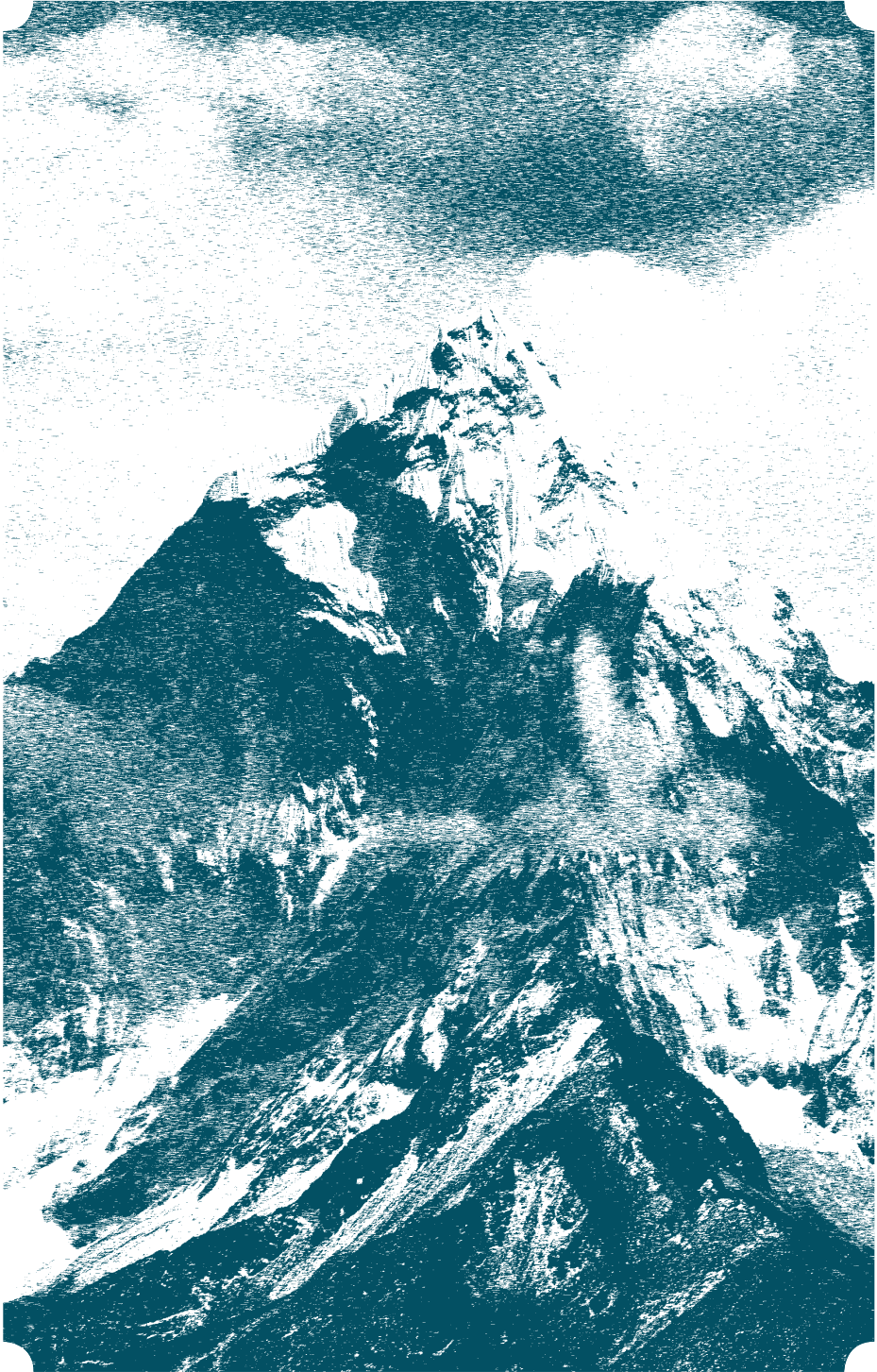
OBSAH

Úvod		11
Zoznam postáv a fotografická príloha		17
1. kapitola	VACHOL EVERESTU 10. MÁJA 1996 8 848 M N. M.	31
2. kapitola	DEHRA DUN, INDIA 1852 681 M N. M.	39
3. kapitola	NAD SEVERNOU INDIU 29. MARCA 1996 9 144 M N. M.	57
4. kapitola	PHAKDING 31. MARCA 1996 2 800 M N. M.	71
5. kapitola	LOBUJE 8. APRÍLA 1996 4 938 M N. M.	91
6. kapitola	ZÁKLADNÝ TÁBOR POD EVERESTOM 12. APRÍLA 1996 5 364 M N. M.	111
7. kapitola	PRVÝ TÁBOR 13. APRÍLA 1996 5 944 M N. M.	127
8. kapitola	PRVÝ TÁBOR 16. APRÍLA 1996 5 944 M N. M.	145
9. kapitola	DRUHÝ TÁBOR 28. APRÍLA 1996 6 492 M N. M.	169
10. kapitola	STENA LHOCE 29. APRÍLA 1996 7 132 M N. M.	183
11. kapitola	ZÁKLADNÝ TÁBOR 6. MÁJA 1996 5 364 M N. M.	195
12. kapitola	TRETÍ TÁBOR 9. MÁJA 1996 7 315 M N. M.	213
13. kapitola	JUHOVÝCHODNÝ HREBEŇ 10. MÁJA 1996 8 412 M N. M.	231
14. kapitola	VACHOL 13. 12 HOD. 10. MÁJA 1996 8 848 M N. M.	243
15. kapitola	VACHOL 13. 25 HOD. 10. MÁJA 1996 8 848 M N. M.	259
16. kapitola	JUŽNÉ SEDLO 6. 00 HOD. 11. MÁJA 1996 7 925 M N. M.	281
17. kapitola	VACHOL 15. 40 HOD. 10. MÁJA 1996 8 848 M N. M.	289
18. kapitola	SEVEROVÝCHODNÝ HREBEŇ 10. MÁJA 1996 8 702 M N. M.	307
19. kapitola	JUŽNÉ SEDLO 7. 30 RÁNO 11. MÁJA 1996 7 925 M N. M.	313
20. kapitola	ŽENEVSKÝ OSTROH 9. 45 RÁNO 12. MÁJA 1996 7 894 M N. M.	331
21. kapitola	ZÁKLADNÝ TÁBOR POD EVERESTOM 13. MÁJA 1996 5 364 M N. M.	341
Záver	SEATTLE 29. NOVEMBRA 1996 82 M N. M.	359
Poznámka autora		368
Vybraná bibliografia		373
O autorovi		376

Venované Linde;
a pamiatke Andyho Harrisa, Douga Hansena,
Roba Halla, Yasuko Nambovej, Scotta Fischera,
Šerpu Ngawanga Topcheho, Chen Yu-Nana,
Brucea Herroda a Šerpu Lopsanga Jangbua

*Muži hrajú v tragédii, lebo neveria realite tragédie,
ktorá sa práve odohráva v civilizovanom svete.*

José Ortega y Gasset

Ú v o d

V MARCI 1996 ma časopis *Outside* vyslal do Nepálu, aby som sa zúčastnil a napísal o horskými vodcami vedenom výstupe na Mount Everest. Šiel som naň ako jeden z ôsmich klientov expedície, vedenej známym vodcom z Nového Zélandu Robom Hallom. 10. mája som vystúpil na vrchol hory, ten vrchol však vyšiel veľmi draho.

Z piatich mojich tímových kolegov zahynuli štyria, vrátane Halla, v silnej búrke, ktorá sa bez varovania rozpútala vo chvíli, keď sme boli ešte vysoko na štíte. Kým som zostúpil do základného tábora, bolo deväť horolezcov z našej expedície mŕtvych a do konca mesiaca mali prísť o život traja ďalší.

Expedícia mnou silno otriasla a článok sa mi písal veľmi ťažko. Napriek tomu som päť týždňov po návrate z Nepálu dodal časopisu *Outside* rukopis, ktorý vyšiel v septembrovom čísle. Po jeho dokončení som sa pokúšal dostať Everest z hlavy a žiť ďalej svoj život, no ukázalo sa, že

je to nemožné. Cez hmlu protichodných emócií som sa stále pokúšal dať zmysel tomu, čo sa tam hore stalo a posadnuto som sa stále vracal k okolnostiam smrti svojich spoločníkov.

V článku v časopise *Outside* som bol natoľko presný, ako som za daných okolností dokázal. Uzávierka však bola neúprosná, sled udalostí frustrujúco zložitý a spomienky tých, čo prežili, veľmi skreslené vyčerpaním, nedostatkom kyslíka a šokom. V istom bode svojho skúmania som požiadal ďalších troch ľudí o opísanie nehody, ktorej svedkami sme vysoko na hore boli všetci štyria a ani jeden z nás sa nevedel zhodnúť na takých rozhodujúcich faktoch, ako boli čas, čo bolo povedané, ba dokonca ani na tom, kto bol prítomný. Niekoľko dní po tom, čo šiel článok v *Outside* do tlače, som zistil, že niekoľko detailov, ktoré som uvádzal, bolo chybných. Väčšinou išlo o menšie nepresnosti, aké sa nevyhnutne vkrádajú do novinových článkov písaných tesne pred uzávierkou, ale jeden z mojich omylov rozhodne nebol malý a mal ničivý dopad na priateľov a rodinu jednej z obetí.

Len o čosi menej znepokojujúce než faktické chyby článku bol materiál, ktorý musel byť vynechaný pre nedostatok priestoru. Editor časopisu *Outside* Mark Bryant a jeho vydavateľ Larry Burke mi na vyrozprávanie príbehu dali nezvyčajne veľa priestoru: mal až 17 000 slov – čo bolo až štyri- či päťkrát viac, než u typického článku v časopise. No aj napriek tomu som mal pocit, že je príliš skrátenej na to, aby dokázal osvetliť tú tragédiu. Výstup na Everest otriasol mojim životom do jeho samej podstaty, a stalo sa pre mňa zúfalo dôležité zaznamenať udalosti čo najpodrobnejšie, bez stiesňujúcich obmedzení šírky stĺpčeka. Táto kniha je plodom toho nutkania.

Môj výskum robila problematickým kolísavá nespoľahlivosť ľudskej mysle vo vysokej nadmorskej výške. Aby som sa vyhol nadmernému spoliehaniu sa na svoje vlastné vnemy, viedol som s protagonistami veľmi podrobné rozhovory, a to pri viacerých príležitostiach. Keď to bolo možné, potvrdzoval som si detaily aj za pomoci záznamov z vysieláčiek, ktoré uchovávali ľudia v základnom tábore, kde nebola taká núdza o jasné myslenie. Čitatelia, ktorí čítali článok v *Outside*, si možno všimnú nezrovnalosti medzi niektorými detailmi (sú hlavne záležitosťou času), uvádzanými v časopise a tými, ktoré sú v knihe; opravy odrážajú nové informácie, ktoré vyšli najavo po uverejnení článku v časopise.

Niekoľko spisovateľov a editorov, ktorých si vážim, mi radilo nepísať knihu tak rýchlo, ako som to robil; nabádali ma dva-tri roky vyčkať a vytvoriť si od expedície odstup, aby som pochopil niektoré dôležité veci. Ich rada bola rozumná, ale napokon som ju ignoroval – hlavne preto, že to, čo sa stalo na hore, ma vnútri zožieralo. Myslel som si, že napísanie tej knihy by mohlo vyplaviť Everest z môjho života.

To sa, pravdaže, nestalo. A čo viac, súhlasím s tým, že čitateľom často veľmi neposlúži, keď autor píše v stave katarzie, ako som tu urobil ja. Dúfal som však, že keď si vylejem dušu v bezprostredných dozvukoch tragédie, vo víre a útrapách tej chvíle, niečo sa získa. Túžil som po vlastnom opise pre ten druh surovej, nemilosrdnej úprimnosti, ktorá by mohla byť ohrozená plynutím času a zmiernením duševných múk.

Niektorí z ľudí, ktorí ma varovali pred unáhleným písaním, ma zároveň upozorňovali, aby som rozhodne nechodil na Everest. Existovalo veľmi veľa jemných dôvodov, prečo tam neísť, no snaha o výstup na Everest je sám osebe iracionálny akt – víťazstvo túžby nad rozumom.

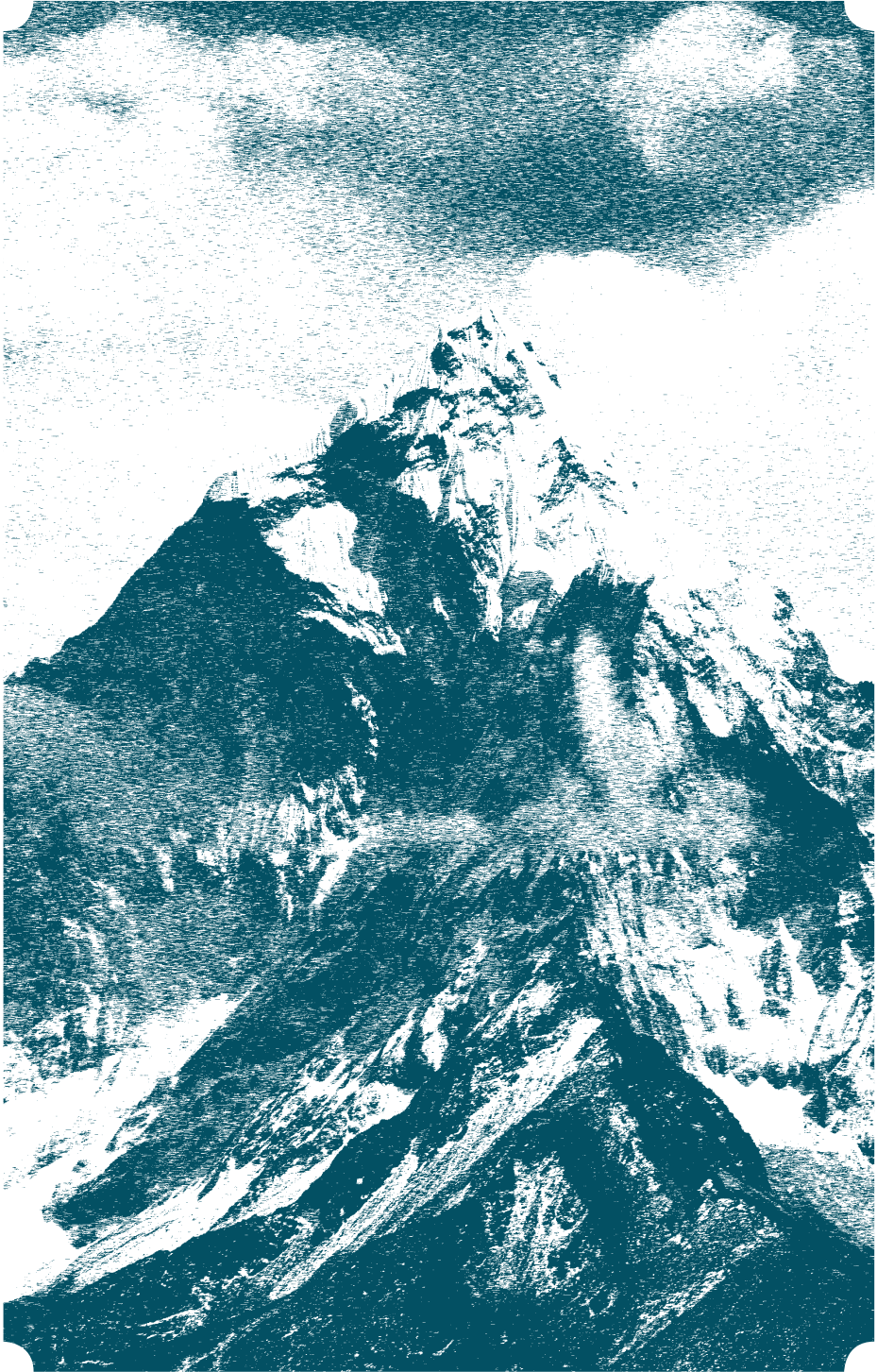
JON KRAKAUER

Každý, kto by naň vážne pomýšľal, je podľa definície takmer mimo dosah logických argumentov.

Prostou pravdou je, že som to vedel, no napriek tomu som na Everest šiel. A tým som sa stal účastníkom smrti dobrých ľudí, čo je niečo, čo zrejme zostane v mojom vedomí na veľmi dlhý čas.

Jon Krakauer
Seattle, november 1996

DO RIEDKEHO VZDUCHU

Z o z n a m p o s t á v

*Mount Everest, jar 1996**

Vedená expedícia Adventure Consultants

Rob Hall	Nový Zéland, vedúci a hlavný vodca
Mike Groom	Austrália, vodca
Andy „Harold“ Harris	Nový Zéland, vodca
Helen Wiltonová	Nový Zéland, vedúca základného tábora
Dr. Caroline Mackenzieová	Nový Zéland, lekárka základného tábora
Šerpa Ang Tshering	Nepál, sirdar** základného tábora
Šerpa Ang Dorje	Nepál, lezúci sirdar
Šerpa Lhakpa Chhiri	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Kami	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Tenzing	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Arita	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Ngawang Norbu	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Chuldum	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Chhongba	Nepál, kuchár základného tábora
Šerpa Pemba	Nepál, šerpa základného tábora
Šerpa Tendi	Nepál, pomocný kuchár
Doug Hansen	USA, klient
Dr. Seaborn Beck Weathers	USA, klient
Yasuko Nambová	Japonsko, klientka
Dr. Stuart Hutchison	Kanada, klient

Frank Fischbeck	Hongkong, klient
Lou Kasischke	USA, klient
Dr. John Taske	Austrália, klient
Jon Krakauer	USA, klient a novinár
Susan Allenová	Austrália, cestovateľka
Nancy Hutchisonová	Kanada, cestovateľka

* Nie sú tu uvedení všetci, ktorí boli na jar 1996 prítomní na Mount Evereste.

** Sirdar je hlavný šerpa; Šerpovia – etnikum v Himalájach; šerpovia – všeobecné pomenovanie pre nosičov a pomocníkov expedícií, ktorí môžu byť aj z iných etník – pozn. prekladateľa.

Organizovaná expedícia Mountain Madness

Scott Fischer	USA, vedúci a hlavný vodca
Anatolij Bukrejev	Rusko, vodca
Neal Beidleman	USA, vodca
Dr. Ingrid Huntová	USA, vedúca základného tábora, lekárka tímu
Šerpa Lopsang Jangbu	Nepál, lezúci sirdar
Šerpa Ngima Kale	Nepál, sirdar základného tábora
Šerpa Ngawang Topche	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Tashi Tshering	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Ngawang Dorje	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Ngawang Sya Kya	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Ngawang Tendi	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Tendi	Nepál, lezúci šerpa

DO RIEDKEHO VZDUCHU

Šerpa „Veľký“ Pemba	Nepál, lezúci šerpa
Šerpa Jeta	Nepál, šerpa základného tábora
Šerpa Pemba	Nepál, pomocný kuchár základného tábora
Sandy Hillová Pittmanová	USA, klientka a novinárka
Charlotte Foxová	USA, klientka
Tim Madsen	USA, klient
Pete Schoening	USA, klient
Klev Schoening	USA, klient
Lene Gammelgaardová	Dánsko, klientka
Martin Adams	USA, klient
Dr. Dale Kruse	USA, klient
Jane Brometová	USA, novinárka

Expedícia filmovej spoločnosti

MacGillivray Freeman Films IMAX/IWERKS

David Breashears	USA, vodca a filmový režisér
Šerpa Jamling Norgay	India, zástupca vodcu a účinkujúci vo filme
Ed Viesturs	USA, horolezec a účinkujúci vo filme
Araceli Segarrová	Španielsko, horolezkyňa a účinkujúca vo filme
Sumiyo Tsuzukiová	Japonsko, horolezkyňa a účinkujúca vo filme
Robert Schauer	Rakúsko, horolezec a kameraman
Paula Bartonová Viestursová	USA, vedúca základného tábora
Audrey Salkeldová	Veľká Británia, novinárka
Liz Cohenová	USA, vedúca filmovej produkcie
Liesl Clarková	USA, filmová producentka